

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

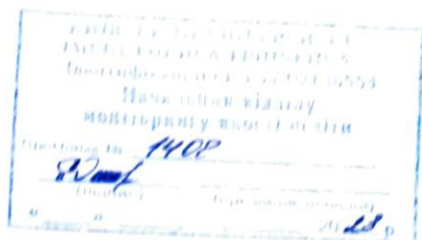
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

для студентів

спеціальності
освітньо-професійної програми
освітньо-професійного ступеня

014 Середня освіта
Музичне мистецтво
фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

Розробник: Ельміра Алієва, викладач циклової комісії музики і хореографії
Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Алієва Е.Ш., Гончаров А.Ю., Шпирка О.Д., Щекань Г.В., викладачі циклової
комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і
хореографії

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено « » 2023 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

**1. Опис навчальної дисципліни
«ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»**

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/ годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів за розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	0.5	0.5
Обсяг годин, у тому числі:	15	15
Аудиторні	14	14
Модульний контроль	1	1
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	-	-

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: підготовка майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, який володіє необхідними навичками гри на додатковому музичному інструменті, знаннями та вміннями застосовувати їх в професійній діяльності; здатного здійснювати музично-педагогічну роботу з високим рівнем теоретичного і методичного осмислення суті педагогічної взаємодії; формування навичок успішної особистості: ціннісних орієнтацій, емоційного інтелекту, когнітивної гнучкості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Завдання курсу:

- виховання професійних якостей, опанування виконавськими компетентностями, які забезпечать успішність майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів художнього смаку і виконавської культури, почуття стилю, ознайомлення з кращими зразками класичної української та зарубіжної музики, народної музичної творчості;
- оволодіння різноманітним музично-педагогічним репертуаром, систематична робота над його розширенням, створення репертуарного фонду для майбутньої творчої самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок роботи з дітьми шкільного та дошкільного віку;
- розвиток творчих здібностей студентів;
- набуття студентами виконавської свободи при відтворенні музичних творів;
- формування у студентів вміння застосовувати в освітньому процесі надбань класичних і сучасних педагогічних досліджень, новаторських ідей;
- створення у студентів позитивної мотивації до вивчення курсу і майбутньої професійної діяльності.

Дисципліна «Додатковий музичний інструмент» як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами спеціальних компетентностей і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компет.
Спеціальні компетентності		
СК 2	Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі	1-7(мод.1), 1-7(мод.2)
СК 3	Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей	3,6(мод.1), 7 (мод.2)
СК 16	Спроможність інтегрувати складні професійні уміння гри на музичних інструментах, співу, диригування, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію)	1-7(мод.1), 1-7(мод.2)
СК 17	Здатність застосовувати виконавські (інструментальні, вокальні, хорові) вміння та навички у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності	1-7(мод.1), 1-7(мод.2)
СК 18	Спроможність проводити різноманітні культурно-мистецькі заходи, спрямовані на відродження української духовності	1-7(мод.1), 1-7(мод.2)

3. Результати навчання за дисципліною

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб (ОПП, РН 3);
- забезпечувати досягнення результатів навчання, визначених Державними стандартами освіти та типовими освітніми програмами (ОПП, РН 5);
- застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі (ОПП, РН 6);
- забезпечити досягнення результатів в інтегруванні складних професійних умінь гри на музичних інструментах, у співі, диригуванні, музичному сприйманні, запам'ятовуванні та інтерпретації музичних творів (ОПП, РН 16);
- демонструвати виконавські (інструментальні, вокальні, хорові) вміння та навички у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності (ОПП, РН 17);
- Організовувати різноманітні культурно-мистецькі заходи, спрямовані на відродження української духовності; популяризувати музичне мистецтво

(ОПШ, РН 18).

4. Структура навчальної дисципліни Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Тематика змістових модулів	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Практичні	Підсумковий контроль	Форми контролю
модуль 1					
Основні компоненти практичної та технічної підготовки					
1	Ознайомлення з інструментом, постановка правої та лівої руки, звуковедення.	2	2		
2	Штрихи: legato, staccato, non legato, detache, pizz.	2	2		
3	Знаки альтерації, позиції, октави.	2	2		
4	Метроритм і ритмічний малюнок.	2	2		
5	Засоби виразності музичної мови.	2	2		
6	Агогіка і динамічні відтінки.	2	2		
7	Прийоми гри музичних творів в ансамблі.	2	2	-	-
	МК	1	1		
	Всього: 15 год. (0,5 кред)	15	15	-	-
модуль 2					
Педагогічно-виконавське спрямування програмового матеріалу					
1	Музична фраза, речення, період.	2	2		
2	Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації.	2	2		
3	Використання штрихів у програмних творах.	2	2		
4	Формування творчого підходу до виконуваних творів	2	2		
5	Читання нот з аркушу в простих розмірах 2/4, 3/4, 4/4.	2	2		
6	Робота над виразністю виконання музичних творів	2	2		
7	Оволодіння технічними навичками гри на музичному інструменті.	2	2	-	-
	МК	1	1		
	Всього: 15 год. (0,5 кред)	15	15	-	-
	Разом	30	30	-	-

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Основні компоненти практичної та технічної підготовки

Тема 1. Ознайомлення з інструментом, постановка правої та лівої руки, звуковедення.

Вивчення назви інструмента, його будови, відпрацювання постановки правої та лівої рук, методом демонстрації. Робота над звуковеденням.

Література: 2.

Додаткова література: 4.

Тема 2. Штрихи: legato, stacatto, non legato, tenuto, marcato, detache.

Цілісні та поетапні типи роботи над музичними творами, відпрацювання штрихів на гамах та етюдах.

Література: 5.

Додаткова література: 4.

Тема 3. Знаки альтерації, позиції, октави.

Інтонаційна виразність. Єдність мелодії та супроводу. Різні типи мелодії. Фразування. Контраст звуковий, артикуляційний, динамічний, тембровий.

Література: 3-4.

Додаткова література: 4.

Тема 4. Метроритм і ритмічний малюнок.

Метроритм, його виразне значення. Форми роботи з різними ритмічними групами. Цілісні та поетапні типи роботи над музичними творами. Мішані типи роботи. Вивчення більш глибоких за змістом та більш складних за формою і фактурою творів.

Література: 3 – 5

Додаткова література: 3.

Тема 5. Засоби виразності музичної мови.

Мелодія мистецтва «співу» на інструменті. Відчуття і визначення єдиної ритмічної пульсації. Типові помилки відтворення ритму. Оволодіння вміннями якісного звуковидобування, штрихів, динаміки, фразування. Виконання музичних творів різних за стилем, змістом, характером.

Література: 1 – 2

Додаткова література: 2.

Тема 6. Темп і динамічні відтінки.

Вивчення груп темпу і розбір динаміки задля художньої виразності твору. Виконання музичних творів різних за стилем, змістом, характером.

Література: 4-5.

Додаткова література: 1.

Тема 7. Прийоми гри музичних творів в ансамблі.

Відчуття і визначення єдиної ритмічної пульсації. Типові помилки відтворення ритму. Оволодіння вміннями якісного аналізу й слухання твору.

Література: 3-5.

Додаткова література: 2.

Змістовий модуль 2

Педагогічно-виконавське спрямування програмового матеріалу

Тема 1. Музична фраза, речення, період.

Поглиблений розбір й аналіз твору на прикладі знайомих пісень. Формування виконавських навичок у музичних творах шкільного репертуару. Художньо-виразне виконання творів

Література: 2.

Додаткова література: 3.

Тема 2. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації

Інтерпретаційна модель музично-художнього твору. Емоційно-образний зміст музичного твору. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору. Формування виконавських навичок.

Література: 1 – 5.

Додаткова література: 1 – 3.

Тема 3. Використання штрихів в програмних творах.

Віпрацювання штрихів на етюдах та гамах, зупинки у складних моментах та детальне вивчення музичних моментів.

Література: 1-2.

Додаткова література: 3.

Тема 4. Формування творчого підходу до виконуваних творів

Аналіз стильових особливостей виконання всієї програми. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору. Визначення інтонаційної, динамічної, ритмічної функцій. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування.

Література: 5.

Додаткова література: 1 – 4.

Тема 5. Читання нот з аркушу в простих розмірах 2/4, 3/4, 4/4.

Детальний розбір твору, гра в повільному темпі задля осмисленої дії, при роботі над музичним твором.

Література: 4

Додаткова література: 3

Тема 6. Робота над виразністю виконання музичних творів.

Робота над стильовими особливостями, опрацювання твору різними методами гри на музичному інструменті.

Література: 2.

Додаткова література: 1 – 2.

Тема 7. Оволодіння технічними навичками гри на музичному інструменті.

Відпрацювання технічних моментів за допомогою технічного матеріалу, етюди та гами, відпрацювання різних штрихів.

Література: 5.

Додаткова література: 4.

6. Форми контролю та критерії оцінювання

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Види діяльності	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів
1.	Робота на практичному занятті	10	14	140	14	10
2.	Виконання завдань для самостійної роботи	–	–	–	–	–
3.	Відвідування практичних занять	1	14	14	14	14
4.	Модульний контроль	25	1	25	1	25
	Разом		–	179	–	179
	Максимальна кількість балів: 358					

6.2. Програмні вимоги

III курс

Модуль 1: Оволодіння грою на музичному інструменті.

Розвиток інструментальних навичок, слухового контролю. Засвоєння професійних навичок гри, ознайомлення з фактурними особливостями класичного романсу, українських вокальних творів, особливостями дитячої пісні. Навички співу під власний супровід по можливості.

Модуль 2: Методика роботи над вивченням музичного твору.

Продовження засвоєння фактурних навиків на прикладі романсів, народних пісень, пісень шкільного репертуару. Специфіка читання з листа сольних та ансамблевих творів. Засвоєння методики поетапного вивчення твору. Використання слухового самоконтролю, жанру та особливостей музичних творів. Ознайомлення з основними закономірностями добору на слух.

6.3.Форми контролю та критерії оцінювання

Оцінювання роботи студентів здійснюється шляхом **поточного** контролю.

Поточний контроль оцінює роботу студента на практичному занятті та його самостійну роботу за такими критеріями:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки і самоконтролю.

6.4. Шкала оцінювання поточного контролю

№п/п	Рейтингові бали (визначає викладач)	Критерії оцінювання
1	9 - 10	Високий рівень самостійної підготовки до музичного заняття. Активність і результативність роботи студента протягом заняття. Здатність виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно поєднувати теоретичні і практичні знання.
2	7 - 8	Якісна самостійна підготовка до музичного заняття з незначними недоліками. Розуміння змісту практичних завдань. Недостатня активність, ініціативність та результативність студента в процесі заняття.
3	5 - 6	Середній рівень самостійної підготовки до музичного заняття. Пасивність на занятті, неспроможність до обґрунтування, аргументації, самоаналізу та самоконтролю. В практичній роботі допускаються суттєві неточності та помилки. Недостатня результативність праці.
4	3 - 4	Низький рівень самостійної підготовки до музичного заняття. Недостатність теоретичних знань і практичних умінь. Пасивність на занятті, нездатність до опанування проблемних завдань.
5	1 - 2	Відсутність самостійної підготовки до музичного заняття; відсутність активності та результативності роботи студента протягом заняття. Неспроможність виконувати необхідні практичні завдання, невміння робити узагальнення і висновки.

6.5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

(МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)

<i>Бали</i>	<i>Оцінка</i>	<i>Визначення</i>
23-25	Відмінно	Довершене художнє виконання інструментальних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності; стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту.
21-22	Дуже добре Добре	Художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності; стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту.
19-20		Програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності; незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту.
17-18	Задовільно Достатньо	Програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього. Технічно недосконале, невпевнене виконання всіх творів програми.
15-16		Виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності. Цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових, інтонаційних, темпових та інших недоліків.
1-14	Незадовільно	Відсутність цілісного виконання програми; виконання музичних творів зі значними художньо - технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисциплін «ДОДАТКОВИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ»

Разом – 30 год., практичні заняття – 28 год., МК- 2 год.

	3 семестр			4 семестр		
Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	Музична мова як основа виконавської діяльності студента			Педагогічно-виконавське спрямування програмового матеріалу		
Теми	1 – 3		4 – 7	1 – 3		4 – 7
Лекційні	-		-	-		-
Практичн/год	6		8	6		8
МК			1			1
Назва (практичних занять)	Ознайомлення з інструментом, пост. правої та лівої рук, звуковедення. Штрихи: legato, staccato, non legato, tenuto, marcato, detache. Знаки альтерації, позиції, октави. Метроритм і ритмічний малюнок. Засоби виразності музичної мови. Агогіка і динамічні відтінки. Прийоми гри музичних творів в ансамблі. Музична фраза, речення, період. Художньо-звуковий задум композитора. Використання штрихів в програмних творах. Формування творчого підходу до виконуваних творів. Читання нот з аркушу в простих розмірах 2/4, 3/4, 4/4. Робота над виразністю виконання музичних творів. Оволодіння технічними навичками гри на музичному інструменті.					

ОРИЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

ЕТЮДИ для скрипки

1. Л. Аджемовій. Вибрані легкі етюди для скрипки ч.2
2. Б. Кривопуст. Етюди для 1-2 класу.
3. О. І Новицький. Етюди для скрипки на теми українських народних, дитячих та авторських пісень.

ЕТЮДИ для фортепіано

1. Лешгорн А. Тв. 65. Вибрані етюди (за вибором).
2. Майкапар С. Тв. 33. Мініатюри: Біля моря вночі
3. Черні К. Тв. 821. Етюди: №№5, 7, 24, 26, 33, 35.
4. Вибрані фортепіанні етюди.

ЕТЮДИ для гітари

1. Агуадо Д. Етюд
2. Калінін В. Етюд

ЕТЮДИ для бандури

1. О. Герасименко. Етюди
2. Б. Щмалій. Етюди для 1-2 класу.

ЕТЮДИ для баяна

1. Вибрані етюди для баяна
2. А. Н. Романова. 6 етюдів для початківців
3. Етюди для баяна випуск №1, №2, №3

П'ЄСИ для скрипки

1. Б. Кривопуст. Музична абетка
2. І.А. Хассе. Менует
3. Б. Барток. Словацька народна пісня
4. Н. Бакланов. Мелодія
5. В. А. Моцарт. Андантіно
6. В. А. Моцарт. Менует
7. В. А. Моцарт. Полонез
8. В. Косенко. Пасторальна
9. Е. Гріг. Андантіно

П'ЄСИ для фортепіано

1. Барвинський В. Дош
2. Барток Б. Вибрані дитячі п'єси (за вибором)
3. Бетховен Л. П'ять шотландських народних пісень (за вибором)
4. Гайдн І. Дві п'єси: Фа мажор, Мі- бемоль мажор
5. Гедіке О. Тв. 6. 20 маленьких п'єс: №14
6. Гендель Г. Три менуета: Фа мажор, ре мінор

7. Дітям: Зош. 1: №№ 13- 15, Зош. 2: №№ 23, 26- 28
8. Мікрокосмос. Зош. 2, 3 (за вибором)
9. Дваріонас Б. Маленька сюїта: Вальс соль мінор, Млин, Прелюдія
10. Косенко В. Дитячий альбом

П'ЕСИ для гітари

1. Герасимчук Л. Ніжність
2. Герасимчук Л. Тиха пісенька
3. Джуліані М. Екосез
4. Калінін В. Маленький іспанець
5. Каркассі М. Алегрето
6. Каркассі М. Етюд ля-мінор
7. Каркассі М. Прелюдія
8. Каруллі Ф. Вальс
9. Каруллі Ф. Етюд ре-мажор
10. Каруллі Ф. Сонатина
11. Копенков О. Качуча
12. Литовська народна пісня. Добрий мірошник
13. Українські народні пісні. Дударик, Ніч яка місячна, Ой, джигуне, джигуне

П'ЕСИ для бандури

1. Укр.нар пісня. Ой ти дівчино зарученая
2. О. Олійник. Мелодія в класичному стилі.
3. Л. Фалалєєва. Варіації на укр.нар пісню. Бистра вода
4. Л. Фалалєєва. Варіації на укр.нар. пісню. Взяв би я бандуру
5. Ю.Китастий. Старовинний козачок.
6. Л. Фалалєєва. Холонівська полька.

Основна література

1. Завалко, Катерина Володимирівна. Методичні засади самовдосконалення майбутнього вчителя музики в процесі навчання гри на скрипці [Текст] : дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Завалко Катерина Володимирівна ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2019. – 266 с.
2. Завалко Катерина Володимирівна. Самовдосконалення вчителя музики: теорія та технологія [Текст] : [монографія] / К. В. Завалко. - Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2020. - 274 с. - Бібліогр.: с. 251-272.
3. Кияновська Л.О. Українська музична культура: навч. посібник/Л.О. Кияновська.- Львів: Тріаді плюс, 2018.-356с.
4. Михалюк А.М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва: навчально-методичний посібник/А.М. Михалюк.-К. : Видавництво Ліра-К, 2016.-220с.
5. Олексюк О.М., Бондаренко Л.А. Методика викладання музичних дисциплін у вищій школі: навч. посіб./ О.М.Олексюк, Л.А. Бондаренко.-К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018.-112с.

Додаткова література

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник / Л.І.Гаркуша, О.С.Економова. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. – 100 с.
2. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87).7
3. Мітлицька В.А., Гердова Т.С. Типологізація навчальних програм для студентів музично-педагогічних факультетів: Методичні рекомендації до практичних занять курсу «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 2003р.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник / О.М.Олексюк. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2017. – 188 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) .-К. : Освіта України, 2016.-274с.
6. Пляченко Тетяна Миколаївна (2017) Виховання школярів засобами колективно-інструментального музикування Вісник Черкаського університету (21). С. 89-95.